

NÉPÚJSÁG

A természet kalendáriuma

CL.

*Bár holtra metszé kertész görbe kése,
Még édesíti a fanyar szobát,
S a hűs homályon úgy remeg tovább
Illatja, mint halk húrok reszketése.*

*Ám olykor egy-egy függöny rezge rése
A lila fürtön arany fényt dob át,
S felgyújtja, mint egy nagy, kevély opált,
Melynek szikrázva szédít színverése.*

Tóth Árpád *Orgonájából* borul reám az illat. Május varázsa. A Dónát úton mindig újra-újra nyílnak. A Zsámbék feletti Nyakas tetőn erdőnyi orgona nyílik így májusban. Orgona varázsa zsong Enyed felett is temetőkertben.

Az Ebhát sarkán, a Kollégium kapujával szemben, a vármegyeháza óépülete és a Sáros utca csücskén, a tanársoron, az egykori Szász suszter tenyérnyi kertjében fehér illatos csokros orgonák nyíltak. Nyílnak ma is. Ha tehetem, májusban arra vezet el utam: az udvaron már nem áll a nagy, lila termésű eperfa, a ház előtti feljáróból is kivágták azt a fehér termésű eperfát, aminek legvaskosabb ága őrizte akkori szerelmem nevét. De nincsenek meg a tatárjuhar bokrok sem, s aranyeső sem sóhajt az égre, mint egykor. Kivénült végleg az egykori református kollégium gyümölcsöséből ottragadt császárkörte is. A lucfenyő, melynek megcsonkítása egy régi karácsonykor, rá néhány hónapra nagyapám halálát okozta, él. (Kedves Olvasóm, emlékszel-e még azokra a karácsonyokra, amikor fenyőfát csak a kisállomás környékén lehetett feketén kapni, hajnali órákban, kijátszva a rendőrök figyelmét? Akkor történt, hogy valaki lelopta nagyapám fenyőfájának csúcsát. Karácsonyi születés hírért vitte a fenyőcsonk egy családba. Hiánya karácsonytól datált programozott halált egy másikba.) Rég kinőtte girbe-gurbaságát az a luc. Mellette – hiszen a besztercei szilvafák, a spanyolmeggy, de még a gyorsan növő és gyorsan öregedő fosóka-szilvák is, mind kiöregedtek, s a fehérvirágú kakasmandikó is rég eltűnt a kertből – csak ez a fehér illatforrás tartja a szellem egét volt házunk felett, az Ebháton. A kert fogó tulipánjaival és gyöngyvirágaival együtt – a múlt.

*Ó, én szerelmem, kit sok ferde kés
Már halni vágott: bú és szenvedés,
Ó, édes emlék, te is így jelensz meg:*

*Olykor: sóhajtó illat, hűs zene,
És olykor: tágranyílt opál szeme
Egy-egy felfénylő, drága, ritka percnél...*

Felfénylő, drága, ritka percek. Májusi álom.

Ki vagy te, olvasó, ki verseimet egy évszázaddal később olvasod?

Nem küldhetek neked a dúsgazdag tavaszból egyetlen szál virágot, a felettem úszó fellegekből egyetlen aranyávot sem.

Tárd ki kapuidat, és tekints a messzeségbe.

Gyűjtsd össze virágzó kertedből egy évszázada elhervadt virágok illatos emlékét.

Bárcsak megérezné boldog szíved annak a tavaszi reggelen zengett dalnak lüktető örömét, mely egy elmúlt századból küldi vidám hangját feléd.

A kertész című verset Kopácsy Margit fordította bengálból. Írója 154 éve született. **Rabindranáth Tagore** az első nem európai, aki, 1913-ban, elnyerte az irodalmi Nobel-díjat. **A növekvő hold**ban írta volt:

Az álom, mely a gyermek szemére száll - tudja valaki, honnan jön? Igen: azt beszélük, hogy valahol Tündérországból a szentjánosbogarakkal világított erdő árnyai között ringatózik a bűbájosság két félénk rügye. Onnan jön, hogy megcsókolja a gyermek szemét.

A mosoly, amely a gyermek ajkán röpköd, mikor alszik - tudja valaki, hogy hol született? Igen: azt beszélük, hogy a növekvő hold egy fiatal, sápadt sugara megérintette a tűnő őszi felhő szélét, és a harmatcseppben mosdott reggeli álom mosolyt szül - ez a mosoly az, amelyik a gyermek ajkán röpköd, mikor alszik.

Az édes, lány frissesség, ami a gyermek testén virágzik - tudja valaki, hogy hol rejtőzött olyan sokáig? Igen: mikor az anya fiatal lány volt, a szerelem gyöngéd és halk misztériumára figyelve áthatotta a szívét - az édes, lány frissesség, ami a gyermek testén virágzik.

Az álmok tündér-királykisasszonya jön feléd, most száll keresztül az esthajnali égen. Az Ősanya vigyáz rád anyád szívében.

Ő muzsikál a csillagoknak az ablakod alatt.

*A szendergő **bakulacserjék** homályát kutatom, ahol vadgalambok turbékolnak a sarokban, és a tündérek karperecei csilingelnek a csillagfényes éjszaka csendjében.*

A Mimusops elengi vagy **spanyol cseresznye** az indiai szubkontinens bokra. Lombja sűrű árnyékában apró krémszínű, mámorító illatú, virágai márciustól júliusig ontják nektárjukat. Az indiai mitológiában **Vakula** lehelete teszi széppé a nőket. Gyümölcsét nyersen fogyasztják. Gyógynövény. A fogínyt erősíti és megakadályozza a rossz lehelet kialakulását.

Május 10-én emlékezünk **Carl Wilhelm von Nägeli** svájci botanikus 1891-ben bekövetkezett halálára. Már **Darwin** A fajok eredete 1859-es megjelenése előtt állást foglalt a fajok változékonysága mellett. Több kitűnő növénymonográfiája mellett, éppen a növényvilág egyik legbonyolultabb nemzetségének, a hölgymálók változékonyságának feltárása során bizonyosodott meg az evolúció valóságáról. A **Hieracium**ok rokonsági viszonyainak megfejtője a Nyárádtőn született akadémikus, a tizenhárom kötetes Román Flóra mindenese, **Nyárády Erasmus Gyula** volt.

Május orgonavirág álmaival takarózva, maradok kiváló tisztelettel:

Kiss Székely Zoltán

Kelt 2015-ben, májusi holdtölte után három nappal

1. ábra Angyalföldi tulipánok ölelik körül Szováta testvérváros címerét

2. ábra Mint halk húrok reszketése